

opdrachtgever Meulen Projectontwikkeling
project Woningbouw Asenray-west – Advies over
de das in relatie tot flora- en faunawet

nummer 00627-A
datum 15-09-2011

kantoor Roermond ●
Kapellerlaan 179
Postbus 120
6040 AC Roermond
Telefoon 0475 330 271
Fax 0475 330 010
E-mail roermond@taken.nl

kantoor Bilthoven ○
Soestdijkseweg Zuid 260
3721 AK Bilthoven
E-mail bilthoven@taken.nl

kantoor Zwolle ○
Burg. Roelenweg 31
8031 ES Zwolle
E-mail zwolle@taken.nl

eerdere datum 28.06.2011
trefwoorden das, asenray, flora- en faunawet

© TAKEN Adviseurs en Ingenieurs 15 september 2011

Niets uit dit rapport of bijbehorende tekeningen mag worden veelevoudigd en of openbaar gemaakt op welke wijze dan ook zonder schriftelijke vermelding van opdrachtgever en Taken B.V., noch mag het zonder bronvermelding worden gebruikt voor enig ander doel dan waarvoor het is vervaardigd.

Inhoudsopgave

1. Inleiding	5
2. Huidige toestand en natuurwaarden	7
2.1. Das	7
2.2. Overige matig streng tot streng beschermde soorten	12
3. Mitigatie, compensatie en ontheffingsplicht	15
<i>Figuren</i>	
1. Ligging perceel Ridder van Asenrodeweg (ong.)	5
2. Burchtlocaties	8
3. Voorstel locaties voor compenserende en mitigerende maatregelen voor de das	16
<i>Kaarten</i>	
1. Dassenleefgebied in het plangebied en de ruimere omgeving	

foto 1: Ridder van Asenrodeweg, vanaf het plangebied

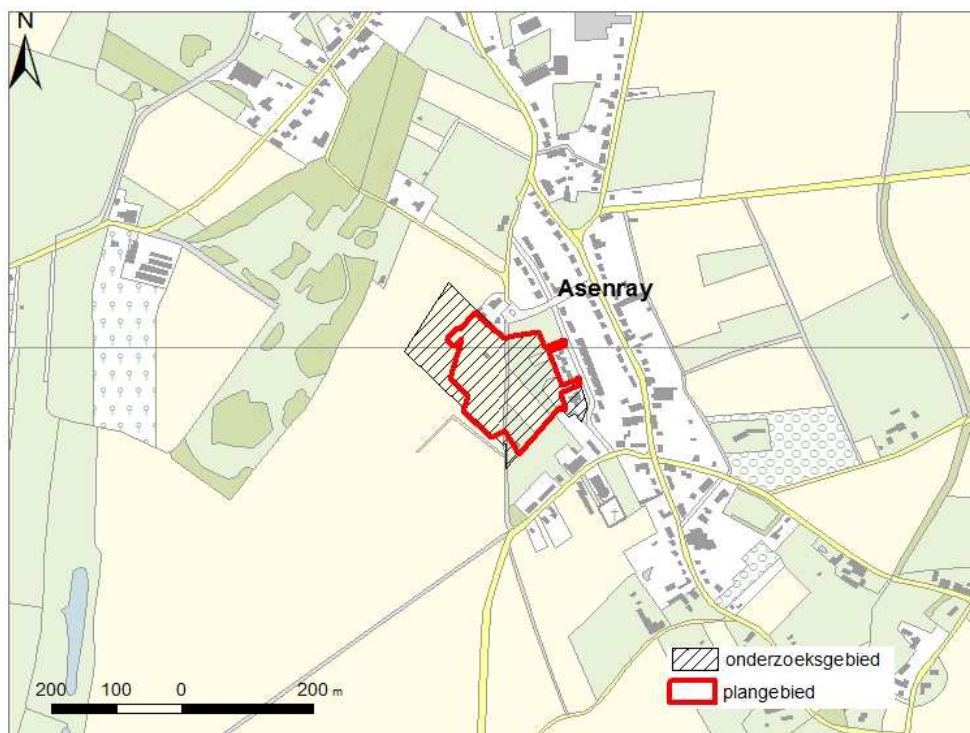

foto 2: Impressie van het plangebied; op de achtergrond het schutterij-terrein

I. Inleiding

Aanleiding, opdracht en doelstelling

Meulen Projectontwikkeling heeft Taken Adviseurs en Ingenieurs verzocht een advies te geven over ruimtelijke ontwikkelingen aan de Ridder van Asenrodeweg (ong.) te Asenray-Roermond in relatie tot de Flora- en faunawet. Het advies moet, met name met het oog op de aanwezigheid van de das, voldoende inzichtelijk maken wat de concrete consequenties zijn voor een mogelijke ontwikkeling en of het verkrijgen van een ontheffing mogelijk is. De concrete aanleiding voor de adviesaanvraag betreft de bestemmingsplanwijziging voor het betreffende plangebied, waarvoor woningbouw wordt voorbereid.

figuur 1: Ligging plan- en onderzoeksgebied

Begrenzing en beknopte beschrijving van het gebied

Het gebied waarvoor een bestemmingsplanwijziging is aangevraagd betreft enkele kadastrale percelen aan de westkant van het dorp Asenray, met een totale oppervlakte van 2,35 ha. Het plangebied is aangegeven op figuur 1. Het betreft hier een thans nog grotendeels onbebouwd gebied, behoudens enkele opstallen in het

zuidoosten.

In voorliggend rapport wordt met onderzoeksgebied het gebied bedoeld dat eerder dit jaar in het kader van een quickscan flora en fauna is onderzocht (zie hierna). Ook het onderzoeksgebied is op figuur 1 weergegeven. Dit gebied heeft een oppervlakte van 3,47 ha.

Het onderzoeksgebied bestaat voornamelijk uit agrarisch bouwland en is onder andere recent in gebruik geweest voor de teelt van maïs. Daarnaast is een deel van het gebied in gebruik als paardenweide en moestuin. De paardenweide is voorzien van een kleine open paardenstal. Eén moestuin is voorzien van een opslag en een kas. Verder zijn er een verruigd gras- en weiland aanwezig. Een klein deel van het onderzoeksgebied is in gebruik bij een schutterij en bevat een verenigingsgebouw en schietpalen (vergelijk foto 1, pag. 4). Van noord tot zuid doorsnijdt de onverharde Molenweg het onderzoeksgebied.

Ten oosten van het onderzoeksgebied bevindt zich de bebouwde kom van Asenray. Naar de overige richtingen liggen agrarische bouwlanden en bospercelen. Op ongeveer 500 m naar het noorden liggen de natuurgebieden Spickerbroek, Haambroek en Boesheide.

Methodiek

Voor het genoemde advies is het noodzakelijk inzicht te hebben in de aanwezige natuurwaarden in het plangebied en de directe omgeving. Hiervoor is gebruik gemaakt van het rapport 'Quickscan flora en fauna Ridder van Asenrodeweg (ong.) te Asenray, gemeente Roermond', opgesteld door Econsultancy (Boxmeer, 2011) in opdracht van Tonnaer Adviseurs in Omgevingsrecht.

Verder is voor wat betreft de aanwezigheid in het gebied (lokaal en regionaal) van de das gebruik gemaakt van de inventarisatie van het dassenleefgebied door buro Taken in het kader van het opstellen van een Dassenbeleidsplan, dat thans wordt afgerond. Tenslotte is een beknopt veldonderzoek uitgevoerd om enerzijds de actuele status van omliggende burchten vast te stellen. Anderzijds had het veldbezoek tot doel door middel van het in kaart brengen van de dassenbewegingen na te gaan in hoeverre het plangebied door de das gebruikt wordt.

2. Huidige toestand en natuurwaarden

2.1. Das

Burchten

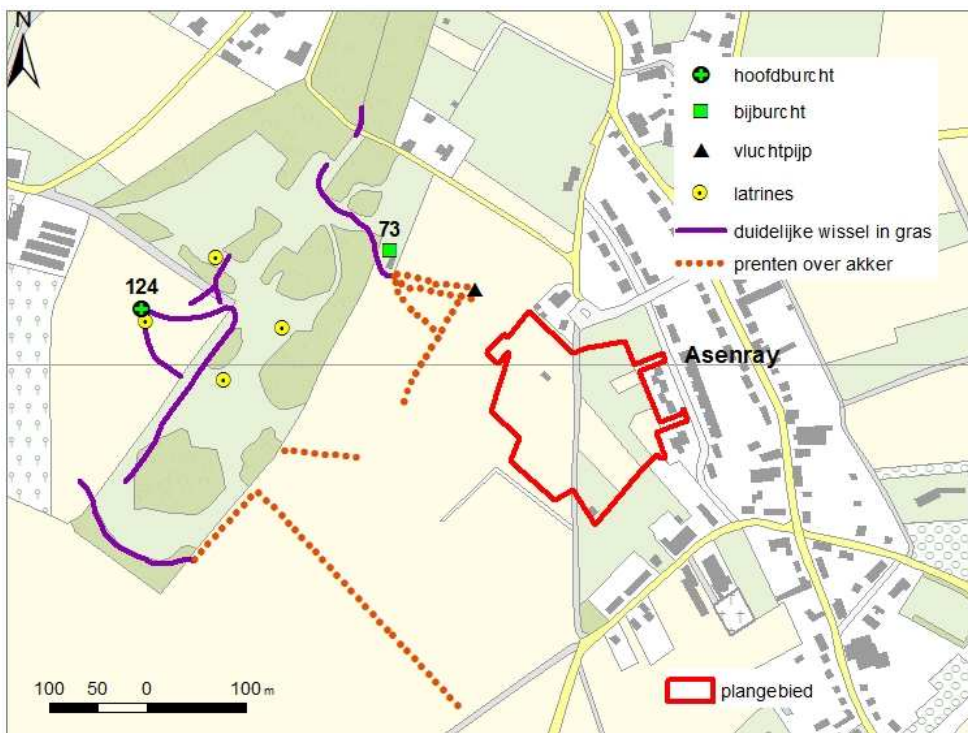
Het plangebied maakt deel uit van het leefgebied van de das. In genoemd rapport van Econsultancy wordt op grond van archiefgegevens gesteld dat de das in de omgeving van Asenray voorkomt. Verder wordt aangenomen dat de (maïs)akker binnen het plangebied deel uitmaakt van het 'secundair foerageergebied', maar bewoningssporen zijn niet aangetroffen. Er zijn binnen het plangebied geen geschikte landschapselementen die een burcht kunnen herbergen. Evenmin zijn andere sporen, zoals prenten en wissels van de das aangetroffen. Opgemerkt wordt dat de winterse omstandigheden (veldbezoek op 5 januari 2011, vorst, met veel sneeuwval in de voorafgaande weken) niet optimaal waren voor de das. Er wordt geen gewag gemaakt van burchten in de omgeving van het plangebied.

Uit de inventarisatie (vroeg voorjaar 2011) ten behoeve van het Dassenbeleidsplan is het volgende naar voren gekomen. Op respectievelijk 150 en 350 m uit de westgrens van het plangebied liggen een tweetal burchten, zie nummers 73 en 124 op figuur 2 en kaart 1. In maart van dit jaar was de activiteit op deze burchten redelijk, maar niet zodanig dat er van een hoofd- of kraamburcht gesproken kon worden.

Op circa 900 m ten westen van het plangebied ligt in elk geval een zeer actieve hoofdburcht, langs de verzorgingsplaats tegenover Hoogvonderen, aande oostzijde van de A73.

Op 21 juni 2011 zijn beide burchten (73 en 124) opnieuw bezocht. Verrassend genoeg was op burcht 124 een vrij grote mate van activiteit waarneembaar. De burcht telt in totaal een vijftal pijpen. Verder bevinden er zich latrines in de directe omgeving. Wat verder opvalt is de grote dichtheid aan wissels, die vanuit de burcht lopen (zie figuur 2). Er zijn ook diverse prenten aanwezig in de akkers net ten westen van het plangebied. De ruim 200 m oostelijk van burcht 124 gelegen burcht 73 telt een tweetal pijpen en kan in elk geval als bijburcht worden aangemerkt. Daarentegen is de status van burcht 124 nog niet helemaal duidelijk, want zoals eerder opgemerkt, in het vroeg voorjaar leek er niet duidelijk sprake te zijn van een kraamburcht met jongen, zodat de burcht toen ook niet als hoofdburcht is geclassificeerd. Op grond van het recente veldbezoek wordt nu aangenomen dat het gaat om een 'beginnende hoofdburcht'. Het gebied rond Asenray is lange tijd nauwelijks in gebruik geweest

door dassen. De afgelopen jaren is hier langzaam een kentering in waar te nemen. De oorzaak zal met name gezocht moeten worden in de ruimtelijke ontwikkelingen in de stadsrandzone van Roermond, met de A73 als oostelijke begrenzing. Het is aannemelijk dat hierdoor de druk op de gronden naar het oosten toeneemt. Het gebied ten oosten van Asenray, tegen de Duitse grens aan, is thans nog wel als 'wit gebied' te bestempelen. Er zijn geen burchten in dit gebied bekend. Dit heeft ook deels te maken met het ontbreken van geschikte vestigingslocaties in dit gebied. Dit betekent dat het dorp Asenray voorlopig nog op de oostgrens van het dassenleefgebied in de gemeente Roermond ligt.

figuur 2: Burchtlocaties, wissels en prenten

Een laatste bijzondere waarneming tijdens het genoemde veldbezoek betreft een (voormalige?) burchtlocatie in het grasland, direct ten westen van het plangebied, zie figuur 2 en foto 3. Hier werd een relatief kleine pijp aangetroffen, die qua diameter niet direct geassocieerd kan worden met een dassenburcht, maar waarop wel prenten van de das te zien waren (zie foto 4). Nabij de pijp liggen een tweetal latrines met verse mest. Vooralsnog wordt uitgegaan van een vluchtburcht of vluchtpijp, die af en toe door een das wordt bezocht en misschien ook wel onderhouden. Er ligt een hoop zand bij en het lijkt erop alsof de burcht bewust is geëgaliseerd. Vanuit deze pijp lopen ook weer wissels in de richting van burcht 73.

foto 3: Vluchtpijp, met sporen van egalisatie (zie zand op het grasland)

foto 4: Dassenprenten nabij de vluchtpijp (zie zand op het grasland)

Dassenleefgebied

Voor de das betekent het voornemen ter plaatse van het plangebied (woningbouw) dat een deel van zijn leefgebied verloren gaat (*areaalverlies*). Het projectgebied ligt binnen het territorium van de dassenclan van burcht 34 (zie figuur 2), namelijk het

preferente leefgebied¹, zie onderstaand tekstkader en tabel 2.

Conform de methodiek beschreven in Heijnen (1990) en Natuurbalans (2007) wordt het leefgebied rond de dassenburcht (hoofdburcht) opgedeeld in cirkels:

- 0-50 m: het eigenlijke burchtgebied
- 50-500 m: het preferente leefgebied
- 500-1.200 m: overig foerageergebied

Theoretisch bedraagt het leefgebied van één dassenclan dan in totaal ruim 450 ha, waarvan 78 ha preferent leefgebied (inclusief burchtgebied) en 372 ha foerageergebied. Vanaf 1.200 m spreekt men van uitloopgebied. Dit deel wordt doorgaans alleen benut als foerageergebied, indien de gronden direct rond de burcht te weinig voedsel bieden. In marginale situaties ziet men dat dassen verder weg van de burcht diverse bijburchten graven om toch ook het uitloopgebied nog te kunnen benutten.

Op kaart 1 is de indeling van dassenleefgebied in de omgeving van het plangebied weergegeven, op basis van de inventarisatie en status van burchten in het voorjaar/zomer van 2011. Het plangebied ligt binnen het preferente leefgebied van burcht 124, indien wordt aangenomen dat het om een hoofdburcht gaat. Is er daarentegen nog steeds sprake van een bijburcht, dan ligt het plangebied in elk geval het (overig) foerageergebied van de eerder genoemde burcht langs de verzorgingsplaats (nr. 214A).

Het preferente leefgebied rond beide burchten bestaat momenteel uit zowel bos- en natuurgebied als agrarisch gebied. Er is eveneens sprake van bebouwing (Asenray), maar slechts in relatief beperkte mate. Ook liggen er geen andere hoofdburchten op korte afstand van beide burchten. Dit betekent dat de betreffende dassenclan in een relatief gunstige positie verkeert met een groot aanbod aan geschikte foerageergronden, maar vanuit het westen is er steeds meer concurrentie vanwege de ruimtelijke ontwikkelingen in de oostelijke stadsrandzone van Roermond. Dit betekent dat de dassen in de toekomst nog verder naar het oosten toe zullen gaan foerageren en daarbij ook het dorp Asenray proberen te passeren. Dit zal dan voornamelijk via de zuidelijke route moeten, aangezien de bebouwing naar het noorden toe als het ware ligt aangeplakt tegen de N280-oost. Overigens bevinden zich onder de N280-oost diverse faunatunnels, waardoor dassen ook naar gronden

¹ De indeling van het dassenleefgebied in concentrische cirkels rond de (hoofd)burcht, is ontleend aan: Heijnen, J.H. (1990): *Meles, een draagkrachtmodel voor de das (Meles meles L.)*. in: Landinrichting 1990/30(4):11-21 en Hoogerwerf, G. & D. Heijkers (redactie). 2007. *Methodiek natuurcompensatie Limburg. Bepaling mitigatie en compensatie bij aantasting beschermde Natuurwaarden*. Natuurbalans – Limes divergens BV, Nijmegen.

in het noorden kunnen uitwijken.

Effecten van het voornemen op de das

Men mag, gelet op het voorgaande, stellen dat het verlies van ongeveer 2,3 ha leefgebied ter plaatse van het plangebied geen significante gevolgen heeft voor de das, in die zin dat het voortbestaan van de dassenclan van burchten 73, 124 (en eventueel nog 214A) in gevaar komt of dat dus de functionaliteit van de genoemde burchten wordt aangetast. Binnen het preferente leefgebied van burcht 124 verdwijnt namelijk 1,84 ha foerageergebied, dit is <5% van het totale preferente leefgebied rond burcht 124. Van het overig foerageergebied gaat nog eens 0,51 ha verloren. In het kader van de geplande infrastructurele en stedelijke ontwikkelingen heeft de gemeente Roermond destijds, in samenwerking met de provincie Limburg en Rijkswaterstaat een natuurcompensatiemethodiek laten ontwikkelen². Hierin wordt bepaald dat het preferente leefgebied 100% dient te worden gecompenseerd. In het onderhavige geval zou dit derhalve een oppervlakte van 1,84 ha betekenen. Aangezien er echter sprake is van een 'beginnende hoofdburcht', waarvan nog niet 100% zeker is dat er op termijn inderdaad een vaste hoofdburcht uitgroeit, is een maximum van 50% compensatieopgave verdedigbaar. Uiteindelijk gaat het niet zozeer om het exacte percentage of de exacte oppervlakte, maar om de vraag of de lokale en ook regionale populatie van de das duurzaam in stand blijft. Zoals opgemerkt, is er geen sprake van een significant negatief effect. Om de negatieve gevolgen volledig te neutraliseren zijn compenserende maatregelen nodig.

² Zijnde de voorloper van het in noot 1 genoemde rapport, te weten: Hoogerwerf, G., R. Krekels & D. Heijkers. 2001. Notitie methodiek natuurcompensatie voor de stedelijke- en infraprojecten in het gebied Roermond-oost e.o. als uitwerking van de gezamenlijke en integrale natuurvisie oost-Roermond e.o. Bureau Natuurbalans – Limes Divergens, Nijmegen.

2.2. Overige matig streng tot streng beschermde soorten

Het in hoofdstuk 1 genoemde rapport van Econsultancy geeft inzicht in de bestaande natuurwaarden van het plangebied en de directe omgeving. Onderzocht is welke soorten actueel voorkomen en voor welke soorten, die in de directe omgeving zijn waargenomen, er geschikt leefgebied is. Per soortgroep worden hieronder de gegevens samengevat.

Vleermuizen

Het aanwezige verenigingsgebouw is potentieel geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen als laatvlieger en gewone grootoorvleermuis. Dit gebouw blijft gehandhaafd en gezien de afstand tot de nieuw geplande huizen is verstoring geen knelpunt. De wel te verwijderen opstallen (paardenstal, opslag en kas) bieden geen geschikte verblijfplaatsen voor vleermuizen.

In de bomen binnen het plangebied zijn geen holtes of spleten aangetroffen, waardoor verblijfplaatsen van vleermuizen uitgesloten zijn. Verder zijn ook effecten op vliegroutes van vleermuizen niet te verwachten. Tenslotte zal het voornemen geen wezenlijk effect hebben op het foerageergebied van vleermuizen.

Overige zoogdieren

Op de das is in voorgaande paragraaf al ingegaan. Op grond van archiefgegevens en veldbezoeken mag worden gesteld dat verblijfplaatsen van steenmarter binnen het plangebied uitgesloten kunnen worden. Vanwege het ontbreken van geschikt habitat kan ook het voorkomen van eekhoorn uitgesloten worden. Wel vormt het plangebied geschikt leefgebied voor algemeen voorkomende, grondgebonden zoogdieren als veldmuis, mol en konijn. Voor deze soorten geldt echter een vrijstelling in het kader van de Flora- en faunawet.

Vogels

Naast een quickscan van de beschikbare gegevens over broedvogels in het onderzoeksgebied en omgeving is door Econsultancy tevens een aanvullend steenuilenonderzoek uitgevoerd in de maanden maart en april 2011.

De aanwezigheid van een broedlocatie van de steenuil binnen het onderzoeksgebied is uitgesloten, maar steenuil is wel waargenomen in de omgeving (binnen een van de twee kilometerhokken waarvan het onderzoeksgebied deel uitmaakt). Er zijn wel een tweetal steenuilen waargenomen op een afstand van respectievelijk 1.000 en 1.200 m vanaf het onderzoeksgebied, die territoriumgedrag vertoonden. Volgens de Steenuilen Werkgroep Limburg zou zich op 600 m afstand van het onderzoeksgebied een territorium van de steenuil moeten bevinden, maar dit is tijdens het aanvullend onderzoek niet aangetoond.

Andere vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zijn tijdens het onderzoek evenmin aangetroffen.

Amfibieën en reptielen

Er zijn geen aanwijzingen dat er binnen het onderzoeksgebied matig streng of streng beschermde amfibieën en reptielen voorkomen, zoals alpenwatersalamander en levendbarende hagedis. Geschikte biotopen voor deze soorten zijn er niet. In de directe omgeving bevinden zich ook geen geschikte voortplantingswateren.

Vaatplanten

Er worden binnen het gebied, gelet op de aanwezige begroeiing, het huidig gebruik en dat in het verleden, geen streng beschermde plantensoorten verwacht.

3. Mitigatie, compensatie en ontheffingsplicht

Algemeen

In de eerder genoemde Quick scan flora en fauna (Econsultancy 2011) wordt geconcludeerd dat er geen ontheffingsaanvraag nodig is.

Met voorliggend rapport is vastgesteld dat het plangebied in de nabijheid van burchtlocaties van de das ligt, zodat het nog niet zonder meer een uitgemaakte zaak is dat geen ontheffing nodig is.

Das

Voor wat betreft de das is in voorliggend rapport onderzocht wat de functie van het gebied is voor deze soort, om zodoende antwoord te kunnen geven op de vraag welke maatregelen nodig zijn en of een ontheffing verkregen kan worden.

In het voorgaande hoofdstuk is geconcludeerd dat het plangebied behoort tot het preferente leefgebied van de das. Aangezien het om een relatief vrij kleine oppervlakte gaat (1,8 ha) in relatie tot een omvangrijk preferent leefgebied met momenteel kwalitatief redelijk goede foerageergronden en het plangebied zelf niet van cruciale betekenis is met betrekking tot het aanbod aan stapelvoedsel voor de das, betekent het verlies van het betreffende gebied geen wezenlijke aantasting van de foerageermogelijkheden. Vanuit de optiek van voedselbeschikbaarheid is er derhalve geen sprake van een significant negatief effect op de functionaliteit van de verblijfplaatsen van de das. Maar er is wel een negatief effect, omdat er preferent leefgebied, op relatief korte afstand van de burcht, verloren gaat. Daar komt nog bij dat door wijziging naar woonfunctie, de verstoring voor de das toeneemt en er ook een zone rond het plangebied minder geschikt wordt als foerageergebied. Bovendien moet nog worden meegewogen dat de 'foerageerdruk' op de gronden ten oosten van Roermond de afgelopen jaren is toegenomen door ruimtelijke ontwikkelingen in de oostelijke stadsrandzone en infrastructurele projecten als de A73, de N293 en de N280-oost. Ook de voorgenomen ontwikkeling, namelijk de bouw van woningen, betekent een nieuwe aantasting van het leefgebied van de das ten oosten van Roermond.

Gelet op de betekenis van de agrarische gronden binnen het plangebied voor het leefgebied van de das, de vele ruimtelijke ontwikkelingen in het recente verleden in de omgeving en de overlap van het plangebied met preferent leefgebied van de das, is sprake van strijdigheid met het betreffende artikel 11 van de Flora- en faunawet, wanneer het plangebied wordt omgevormd tot woonwijk. Om de negatieve effecten te niet te doen, moet gezocht worden naar compensatie. Bij de compensatieopgave

is vooral te zoeken naar optimalisatie van het bestaande leefgebied van de das. De beste manier hiervoor is de aanleg van een hoogstamboomgaard van circa 1 ha in combinatie met de aanleg van enkele honderden meters heggen in dit vrij open gebied om de migratie van dassen te faciliteren. De compensatie moet bij voorkeur in het bestaande territorium van de onderhavige dassenclan plaatsvinden, maar kan bij gebrek aan mogelijkheden elders ook gerealiseerd worden, zolang het maar de regionale dassenpopulatie ten goede komt. Hierbij is nog op te merken dat deze maatregelen tevens een zeer gunstige uitwerking hebben op het biotoop van de steenuil (Rode Lijst, categorie 'bedreigd'), die hier in het verleden voorkwam en ook in de wijdere omgeving nog voorkomt.

Vanuit landschappelijk oogpunt dient echter wel terughoudend te worden omgegaan met de aanleg van kleine landschapselementen zoals houtwallen of meidoornhagen, aangezien het hier om een vanouds zeer open bouwlandgebied gaat (oude es). Een voorstel voor geschikte locaties geeft onderstaande figuur 3.

figuur 3: Voorstel locaties voor compenserende en mitigerende maatregelen voor de das

Naast de genoemde compensatie is ook het treffen van mitigerende maatregelen wenselijk, waarbij vooral te denken is aan het geleiden van de das naar het zuiden langs de Molenweg door middel van een meidoornhaag. Zodoende kan de das ook gemakkelijker de foerageergronden verder weg van de burchtlocaties benutten. De mitigerende en compenserende maatregelen moeten via een ontheffingsaanvraag ter goedkeuring worden voorgelegd aan Dienst Regelingen van het Ministerie van ELI. Met een onderbouwd compensatieplan zal deze ontheffing verkregen worden.

Kaart 1: Dassenleefgebied in plangebied en de ruimere omgeving

